

Uvodni članek je tokrat prispeval Boris Race. V njem se prizadeva za utrjevanje enotnega slovenskega kulturnega prostora, ne glede na meje. Tema, ki jo obravnava, je zelo zanimiva in kar kliče po obdelavi, žal jo je avtor samo načel.

"Naš današnji problem" je že po naslovu sodeč osrednji članek revije; napisal ga je Josip Vidmar. Bravec bo najbrž razočaran, če od njega pričakuje kaj več, kajti Vidmar, ki je že mnogokrat z odločnimi besedami postavil slovensko stvarnost in slovensko misel na pravo mesto, je topot precej omilil svoje besede. Medtem ko v prvem delu svojega članka odbija neosnovane očitke "vrste ljudi, ki jim je naša nacionalna misel iz takega ali drugačnega razloga tuja", pa zaključi svoje meditiranje vse preveč pod vtisom naše številčne majhnosti in gmotne revnosti ter verjame v našo mednarodno afirmacijo le po kulturnih dosežkih:

"Posvetimo se torej kulturi, v kateri bomo lahko vsaj stopali v korak z vsem svetom kakor kažejo najvišji dosežki naše dosedanje umetnosti, bodisi literature bodisi slikarstva."

Kar trije pisci polemizirajo z Radivojem Reharjem, ki se je bil v prejšnji številki GS obregnil ob članka goriških sodelavcev. Prvi mu odgovarja Rudi Šimac in pobija Reharjeve ugotovitve o "primorskih nasprotjih" ter utemeljuje rast več pokrajinskih središč na Slovenskem. Sledita prispevka Branka Marušiča in Mila Vižintina, ki ju je prizadel odstavek Radivoja Reharja, v katerem tá med drugim pravi tudi to:

"Četrto stoletja se je primorski človek po fašistični volji hoté ali nehoté, zavestno ali podzavestno oddaljeval slovenski miselnosti in se vživljal v italijanski način življenja in mišljenja."

124 Drugi prispevek z onstran meje je razprava Elia Fornazariča o protosinhrotronu v Doberdolu. O tem jedrskem pospeševalniku (naprave bodo desetkrat večje kot v Ženevi), ki je evropskega, če že ne svetovnega pomena in ki ga s

sodelovanjem več držav mislijo postaviti na naši kraški planoti pri Doberdolu, je bilo že veliko razpravljanja.

Drago Svoljšak govori o batujskih arheoloških najdbah in podaja pregled polemike, ki se je ob izkopavanju razvila v italijanskih in naših listih.

Tudi ta številka ima leposlovni del. Najprej France Bevk objavlja literarni zapis danes že kaj običajnega dogodka, ko se namreč le redki in zelo pozno spomnijo na svojo obljubo ter obiščejo kraje in samotne kmetije (že večidel zapuščene), koder so nekoč partizani in so jim ljudje dajali streho, hrano, varnost in ljubezen. V tem delu najdemo še dva mlada primorska pesnika: N. Birsa in A. Peršolja. Vsak ima po štiri pesmi, ki dokazujejo, da sta avtorja na ravni sodobne boljše, sicer nekoliko hermetične poezije. Liričnost in resnost objavljene poezije poudarjajo tudi izvrstne vinjete Milana Kumarja.

Leposlovju sledi reportaža v obliki partizanske kronike Kurirske zveze na Primorskem spod peresa Jožeta Jelerčiča-Vojka, ki nekako poudarja letošnje jubilejno leto na Primorskem.

Zanimivo se bere zapis Ivana Juvančiča o naših mejaših Furlanih. GS sploh posvečajo veliko pozornost furlanistiki (Glej Zorzutov prikaz pesnika Piera Zoruta v eni prejšnjih številki!).

Z raznimi članki sodelujejo še Željko Kumar, A. Frančeškin - M. Mininčič, Ciril Zupanc, Lida Bezlaj, T. Zorn, M. Drobež, D. Svoljšak, B. Marušič, dr. Stojan Brajša, Mario Magajna in Fulvio Monai.

Zadnji del (Zapiski) vsebuje marsikatero dragoceno zgodovinsko pričevanje, ki širi ter dopolnjuje našo "primorskiano", loteva pa se tudi zgodovinskih in predvsem kulturnih stikov z istrskimi Hrvati.

125 Nazadnje naj omenim še dva polemična zapiska. M. Drobež odgovarja Vinku Cudermanu, Cvetko Nanut pa v imenu uredništva GS odgovarja piscu teh vrstic. Čeprav ostajam pri svojem, rad priznam C. Nanutu strpnost in pomirljivost (zdi

se mi, da tudi jaz nisem bil nestrpen v svoji "nezažele-
ni glosi" v 10. št. Kapelj). Z moje strani je pač šlo za
to, ali danes lahko rečemo in zapišemo to, kar mislimo,
ali pa je treba zmeraj upoštevati "dane možnosti"! Kole-
ga Nanut sam prav dobro ve, da imamo toliko svobode, ko-
likor si jo pribojujemo in da moramo za vsako dobrino
zmeraj nekaj žrtvovati...

Tomaz Pavšič

Žalitve namesto polemike (?)

126

V svoji oceni Kapelj, ki je izšla v 9. - 10. številki
Goriških srečanj, je ocenjevalec Marjan Drobež ob mojem
članku, posvečenem polemikam s Pahorjevimi Glosami 65,
zapisal, da "govorim v imenu Pahorja ter ga nestrpno
branim in opravičujem." Napisal mi je torej javno politi-
čno karakteristiko. To - in ne "spremenjena usmeritev Ka-
pelj" - je bilo razlog, da sem napisal odgovor (Kaplje 10),
v katerem sem še enkrat pojasnil nagibe, ki so me napoti-
li k pisanju tega članka, in označil Drobeževo oceno kot
neresnično.

In Drobežev odgovor? Izšel je v zadnji, dvanajsti šte-
vilki Goriških srečanj ("Žalitve namesto polemike"). V
njem beremo:

"Cudermanu res ni treba s tako ihto dokazovati, da se
ni nikjer formalno opredelil za Borisa Pahorja. To je na-
vsezadnje njegova stvar in zadeva Kapelj. Toda če se je
že odločil za polemiko, tedaj naj dopusti tudi moj pridr-
žek. Ni namreč zmeraj pomembno, da bi se za nekoga forma-
lno opredeljevali; poglaviten je duh sestavka, njegov na-
men, ki pa ga je pogosto moč zaznati le med vrsticami.
Toda mar Cuderman ni sam pritrdil kritiki v "Goriških
srečanjih", ko je v svojem članku, ki ga tu obravnavam,
tudi zapisal: "Nekako razumem tiste, ki so mi v pogovo-
rih očitali, da sem s svojimi "Zapiski" posegel v polemi-
ko (ki je bila v bistvu politični boj) ob nepravem času
in sem se s tem hote ali nehote opredelil za Pahorja".